

"הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור"

קליפת פעור מרקדת בינינו עד היום הזה בפיתוי: "אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו"

המדיניים והכיתם אותם, כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם המוכה ביום המגפה על דבר פעור". הרי שהזכיר הקב"ה רק את החטא של "דבר פעור".

וכן בפרשת ואתחנן כתוב (דברים ד-ג): "עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור, כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקיך מקרבך, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". שוב הזכיר הקב"ה רק את החטא של בעל פעור. וצריך ביאור כי הן אמת שלפי המבואר החטא של עבודה זרה לבעל פעור חמור מבנות מואב, אולם למה לא הזכיר הקב"ה גם מה שחטאו בבנות מואב שהיא עבירה חמורה, שהרי לפי ההלכה קנאין פוגעין בו.

אם היו אוכלים רק את המן היו ניצולים מעבודה זרה לפעור

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה על פי מה שהביא הגה"ק החיד"א ב"שמחת הרגל" על הגדה של פסח (ד"ה ואגב אמרת) דבר נפלא בשם גדול אחד רבי יעקב ששון זצ"ל, שעמד על המחקר לבאר הטעם שהקדימו בנות מואב להזמין את ישראל לאכול מזבחי אלהיהן, לפני שפיתו אותם לעבוד עבודה זרה לבעל פעור, כמו שכתוב: "ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן, ויצמד ישראל לבעל פעור".

וביאר הענין על פי מה ששינונו במשנה מהי העבודה זרה של בעל פעור (סנהדרין ס:): "הפעור עצמו לבעל פעור זו היא עבודתה". פירוש העושה צרכיו לפנות עצמו מול בעל פעור, הרי זו עבודה זרה של בעל פעור. והנה מבואר בגמרא (יומא עה:): כי המן נקרא (תהלים עח-כה): "לחם אבירים - לחם שנבלע במאיתם וארבעים ושמונה איברים". ופירש רש"י: "אינו יוצא מן המעיים".

אך לפי זה קשה איך עבדו ישראל עבודה זרה לבעל פעור, הלא המן נבלע באיברים ולא היתה

פתח אהל מועד, וכתוב (שם) וירא פנחס בן אלעזר. מה ראה, אמר רב, ראה מעשה וזכר הלכה, אמר לו [למשה], אחי אבי אבא, לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני, הבעל ארמית קנאין פוגעין בו, אמר לו [משה], קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא".

פירוש, מי שקורא את האיגרת שהוא יהיה השליח לעשות מה שכתוב בה, וכן כאן מאחר שרק אתה זכרת הלכה זו, על כן ראוי שתהיה השליח לקיים הלכה זו, וכך עשה פנחס שקם מתוך העדה והרג את זמרי בן סלוא.

והנה הלכה זו: "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", היא בגדר הלכה שאין מורין כן, כמו ששינונו בגמרא (שם): "אמר רב חסדא, הבא לימלך אין מורין לו. איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, הבא לימלך אין מורין לו". ופירש רש"י: "קנאי הבא לימלך בבית דין ובשעת מעשה אם יפגע בו אין מורים לו, שלא נאמרה [הלכה זו] אלא למקנא מעצמו ואינו נמלך".

נמצינו למדים מזה, כי מתחילה כשחטאו ישראל בבנות מואב, עדיין לא זכר משה רבינו את ההלכה שהוא עצמו לימד ברדתו מן ההר, שהבועל ארמית קנאין פוגעין בו, ובאמת אפילו אם היה זוכר את ההלכה לא היה יכול להורות לשופטים להורגם, שהרי הלכה זו מיועדת רק למי שנתעורר לקנא קנאת ה' צבאות ואינו בא לשאול.

הנה כי כן מבואר היטב מה שהורה משה רבינו לשופטי ישראל: "הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור", כי על מה שחטאו בבנות מואב, אף שהוא חטא חמור, לא היה יכול להורות להורגם, לולי פנחס שנתעורר מעצמו לקנא קנאת ה' צבאות, אולם על עבודה זרה של בעל פעור שנהרו בה ישראל בהר סיני (שמות כ-ג): "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", נתחייבו בה מיתה כדין העובד עבודה זרה.

אולם עדיין צריך ביאור מה שכתוב בפרשת פנחס (במדבר כה-טז): "וידבר ה' אל משה לאמר, צורו את

בפרשתנו פרשת בלק אנו למדים על החסד הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל, שבלי ידיעתם של ישראל הפר עצת רשעים, בלק ובלעם שחברו יחד לקלל את ישראל, ולא רק שמנע מבלעם הרשע לקלל את ישראל, אלא זאת ועוד שכפה עליו לברך את ישראל בכל הברכות.

במאמר זה ברצוננו להתבונן במה שאנו למדים בסיום הפרשה, על המכשול האיום והנורא שנכשלו ישראל, בעקבות עצתו הרעה של בלעם הרשע (במדבר כה-א):

"וישב ישראל בשיטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב, ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן, ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף ה' בישראל... ויאמר משה אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור". ופירש רש"י כי בנות מואב הן שהשפיעו על ישראל להיצמד לבעל פעור.

וצריך ביאור מה שפתח הכתוב שנכשלו ישראל בשתי עבירות, האחת שנתחברו עם בנות מואב, והשניה שעבדו עבודה זרה לבעל פעור, אולם כשדיבר משה רבינו אל שופטי ישראל לא הזכיר כלל את החטא של בנות מואב, כי אם החטא של עבודה זרה: "הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור".

נתעלמה ממשה רבינו ההלכה: "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו"

ונראה לבאר הענין בדרך הפשט, על פי מה ששינונו בגמרא (סנהדרין פב). בענין זמרי בן סלוא שהביא את כזבי בת צור למשה רבינו:

"תפשה בבחוריה והביאה אצל משה, אמר לו [זמרי למשה], בן עמרם זו אסורה או מותרת, ואם תאמר אסורה, בת יתרו מי היתירה לך. נתעלמה ממנו הלכה [הבועל ארמית קנאין פוגעין בו], געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב (במדבר כה-ו) והמה בוכים

חיד"א: כל זמן שאכלו ישראל רק מן שנבלע באיברים, לא היו יכולים לעבוד עבודה זרה לבעל פעור

רק אחרי שאכלו ישראל מזבחי אלהי המואבים שיש בהם פסולת נתפתו לעבוד עבודה זרה לבעל פעור

מדרש: בכל שנה עולה בית פעור לקטרג על ישראל, וכשהוא רואה את קברו של משה הוא חוזר ושוקע

צמח ה' לצבי: משה רבינו שהוא עניו מכל אדם מבטל בקדושתו את עגוה הפסולה של בעל פעור

מהי העבודה זרה של פעור שנמשכת עד ימינו

אלא שעתה ראוי להתבונן במה שמבואר במדרש הנ"ל: "בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב, באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון, וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע". משמע מזה שקליפת פעור נמשכת והולכת גם בימינו אלו, עד שכל הזמן יש צורך להכניעה על ידי קברו של משה מול בית פעור. וכן משמע מלשון הכתוב (יהושע כב-ז): "המעט לנו את עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה".

וצריך ביאור להבין המהות של קליפת בעל פעור, שיש לה כח לקטרג כל שנה אלא שנכנעת בקדושתו של משה רבינו. זאת ועוד, איך נמשכת עבודה זרה קשה זו גם בימינו: "אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה", כדי שנשכיל להילחם ולהתגבר עליה. ומצינו ביאור על כך ב"תורת משה" השלם לה"חתם סופר" (סוף דברים - תהלים דף רב: ד"ה ויצמדו), שהכוונה בזה על ההתחברות עם הגוים להתערב ולהתבלבל עמהם.

והנה הם דבריו הקדושים על הפסוק (תהלים קו-כח): "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו מזבחי מתים". מדקדק ה"חתם סופר", כי מפסוק זה משמע שנצמדו תחילה לבעל פעור ועל ידי זה אכלו אחר כך מזבחייהם, ואילו ממה שכתוב בפרשתנו: "ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן, ויצמד ישראל לבעל פעור", משמע שהאכילה מזבחי אלהיהם גרמה לכך שיצמדו לבעל פעור, ומתרץ בלשון קדשו:

"ויש לומר כיון שחטא זה נשאר בעוונותינו הרבים, נהי דעובד עבודה זרה ליכא עוד, כדכתיב כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור השמידו ה' אלקיך מקרבך, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, מכל מקום נאמר בפסוק ביהושע

לפי זה נשכיל להבין איך כל ישראל מלבד שבט שמעון שמתו במגפה [כמבואר ברש"י פרשת פנחס (כו-ג)]: "שכל כ"ד אלף נפלו משבטו של שמעון" עמדו בקדושתם ולא חטאו לבעל פעור, כי מפאת שאכלו את המן שנבלע באיברים, ולא נתפתו לאכול מזבחי אלהיהם של המואבים, יכלו לעמוד בקדושתם, אולם שבט שמעון שהלכו אחר עצת נשיאם זמרי בן סלוא, נתפתו לאכול מזבחי אלהיהם ועל ידי זה נכשלו בעבודה זרה של פעור.

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה שירד המן לישראל בזכות משה רבינו, כמבואר בגמרא (תענית ט). "שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן, משה ואהרן ומרים, ושלוש מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן, באר וענן ומן, באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרן, מן בזכות משה".

ויש לומר על פי מה שכתוב בפטירתו (דברים לד-ה): "וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה', ויקבור אותו בגי בארץ מואב מול בית פעור". שנינו על כך בגמרא (סוטה יד). "מפני מה נקבר משה אצל בית פעור, כדי לכפר על מעשה פעור".

וכתבו בתוספות (ד"ה מפני): "ומדרש אגדה, בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב, באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון, וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע, שמשו רבינו שקעו בקרקע עד חוטמו, וכל שעה שעולה חוזר ונשקע למקום ששקעו משה רבינו".

נמצינו למדים מזה כי משה רבינו מבטל בקדושתו את העבודה זרה של בעל פעור, שמתעורר במדבר לקטרג על ישראל. הנה כי כן מטעם זה הוריד הקב"ה לישראל במדבר מן בזכות משה, כי המן שנבלע באיברים ולא יצא מהגוף ביטל בקדושתו את העבודה זרה של פעור, והרי זה מתאים להפליא עם כוחו של משה רבינו לבטל את קליפת בעל פעור בכל שנה ושנה עד היום הזה.

בו שום פסולת שיצאה לאחר מכן מן הגוף. לכן הקדים הכתוב לומר: "ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן", ואחרי שאכלו אוכל רגיל שלא נבלע באיברים והיה בהם פסולת, "ויצמד ישראל לבעל פעור", היו יכולים לעבוד העבודה זרה של פעור לעשות צרכיהם עליו. אלו דבריו המתוקים.

ויש להעיר ממה שמקשה בגמרא (שם) על מה שנתבאר כי המן נבלע באיברים: "אלא מה אני מקיים (דברים כג-יד) ויתד תהיה לך על אונן (וכיסיית את צאתך. הרי שהיו להם צרכים להוציא את הפסולת מן הגוף. ומתרץ), דברים שתגרי אומות העולם מוכרין אותן להם". הרי מבואר שמלבד המן אכלו ישראל דברים שקנו מתגרי אומות העולם, אם כן אפילו אם לא אכלו מזבחי המואבים היו יכולים לעבוד לבעל פעור.

הקב"ה הוריד מן לישראל כדי לקדשם ולהצילם מבעל פעור

לכן נראה לברר מקחו של צדיק זה שהביא החיד"א לקיים פירושו, בהקדם לבאר טעם חדש שהוריד הקב"ה לישראל במדבר מן שנבלע באיברים, כמו שכתוב (שמות טז-ד): "ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתם אם לא".

ויש לומר כי ראה הקב"ה את כח הטומאה של בעל פעור שהעמידו המואבים, כדי להכשיל את ישראל לפני כניסתם לארץ ישראל. לכן הקדים רפואה למכה להוריד לישראל את המן שנבלע ברמ"ח איברים ואין בו שום פסולת, כי בהיותו לחם מן השמים משורש הקדושה העליונה, כל מי שאכל את המן שנבלע ברמ"ח איבריו קידש בכך את כל גופו, ועל ידי זה היה יכול להתגבר על קליפת בעל פעור, שעבדו אותו בהוצאת הפסולת עליו, אפילו מאותם המאכלים שקנו ישראל מתגרי אומות העולם.

אולם בנות מואב שרצו להכשיל את ישראל בעבודה זרה של פעור, הקדימו לתת להם לחם מזבחי אלהיהן שמטמא כמתים, כמו שכתוב (תהלים קו-כח): "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים". ועל ידי זה קלקלו את הקדושה של המן שנבלע באיברים, וגרמו להם לעבוד עבודה זרה לבעל פעור. וזהו אמנם פירוש הכתוב: "ויצמדו לבעל פעור", ולכאורה קשה למה לא הגן עליהם קדושת המן, על זה תירץ, "ויאכלו זבחי מתים".

לבו בניגוד לרצון הקב"ה, כמו שכתב בעל ה"תניא" ב"ליקוטי אמרים" (סוף פרק כד) בענין הנפש האלקית שנמצאת בבחינת גלות באדם בשעת החטא:

"וגם בשעת החטא היתה [הנפש האלקית] כאמנה אתו יתברך, רק שהיתה בבחינת גלות ממשי תוך נפש הבהמית מסטרא אחרא המחטיאה את הגוף, ומורידתו עמה בעמקי שאול למטה מטה תחת טומאת הסטרא אחרא וקליפת עבודה זרה ה' ישמרנו, ואין לך גלות גדול מזה מאיגרא רמה [לבירא עמיקתא], וכמו שנתבאר לעיל דשורש ומקור נפשות כל בית ישראל הוא מחכמה עילאה, והוא יתברך וחכמתו אחד וכו', והוא כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה, וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה, שאין לך עלבון גדול מזה, אפילו עושה כן לפי שעה, שהקליפות וסטרא אחרא נקראים קיא צואה כנודע".

והנה מודעת זאת מה שמבואר בספרים הקדושים, כי כשאדם עובד את ה' הרי זה נקרא שפניו פונים כלפי הקב"ה, כמו שכתוב (איכה ב-ט): "שפכי כמים לבך נוכח פני ה'". וכאשר אינו עובד את ה' אלא מתנהג בניגוד לרצון ה', הרי הוא מפנה את פניו מאת ה' ומפנה את אחוריו כלפי ה', וכאשר הוא ממלא תאוות לבו בדברים האסורים שהם בבחינת קיא צואה, הרי זה נקרא שפוער את אחוריו כלפי הקב"ה ה' ישמרנו.

הנה כי כן מה עמקו דברי רש"י שמפרש הפסוק הנ"ל: "וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית כשית ויטוש אלוק עשהו וינבל צור ישועתו", שהכוונה בזה על מה שכתוב ביחזקאל שהראה לו המלאך את האנשים שהפנו את אחוריהם אל היכל ה', כי באמת כאן מדבר הכתוב על כל אחד שנוטש את דרך התורה, שאז הוא מפנה את פניו מהקב"ה, ואחוריו אל היכל ה' שפוער עצמו כביכול כלפי הקב"ה.

"אם חטאת מה תפעל בו" ורבו פשעיך מה תעשה לו"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ענין זה ביתר עמקות, על פי מה שכתוב (איוב לה-ז): "אם חטאת מה תפעל בו, ורבו פשעיך מה תעשה לו. אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח". הרי מבואר שאין הפגם נוגע בהקב"ה עצמו כביכול, וכן ייסד הפייטן האלקי בשיר היחוד (יום שלישי): "כל טינופת לא יטנוף". אולם יש בכך סכנה, שאם כן יאמר האדם מאחר שאיני פוגע בה' למה לי להימנע מן העבירה.

חתם סופר: מלשון הכתוב: "עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה", משמע שהוא עדיין נמצא בינינו

בעל פעור שעובדיו עושים בפניו את צרכיהם, מפתה את האדם שכל הטינופות של העוונות לא יטנפוהו

זהו אותו יצר הרע שמפתה את האדם לעשות ככל העולה על רוחו, בטענה של "אם חטאת מה תפעל בו"

הקב"ה הוריד לישראל במדבר מן שנבלע באיברים, כדי להצילם מבעל פעור שמוציאים עליו פסולת

ופירש רש"י (שם): "ממשמע שנאמר ופניהם קדמה, יודע אני שאחוריהם אל ההיכל, אלא מגיד שהיה אחוריהם מגולה, שהיו פוערין עצמם ומתריזין כלפי מטה".

נמצינו למדים מזה גודל ענוותנותו של הקב"ה,

כי על אף שהרשעים הללו ניבלו כביכול את כבודו של הקב"ה "וינבל צור ישועתו", עם כל זאת סבל אותם הקב"ה, לכן באה העבודה זרה של פעור להראות שגם הוא בבחינה זו, שאפשר לעשות עליו את הצרכים בבחינת אחוריהם כלפיו ואינו מקפיד כלל. אולם שקר בפיו כי אצל הקליפה אין זו ענוה אמיתית, אלא אדרבה להתגאות שיש לו גם מדת הענוה.

לכן קבר הקב"ה את משה בגיא מול בית פעור,

כי משה רבינו בהיותו עניו אמיתי כמו שמעיד עליו הכתוב (במדבר יב-ג): "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", הרי הוא מכניע בקדושתו את הענוה הפסולה של בעל פעור. לכן כאשר בעל פעור רואה את קברו של משה הוא חוזר ושוקע.

הסכנה של בעל פעור בכל דור ודור

כעבדא קמיה מאריה נראה להרחיב בדבריו הקדושים, לקרב הדבר אל השכל איך שייכת עבודה זרה של בעל פעור בכל דור ודור, עד כדי כך שצרכיכה הכנעה על ידי קברו של משה, בהקדם לבאר מה שכתוב: "וינבל צור ישועתו", ופירש רש"י שהוא רמז על מה שהראה המלאך ליחזקאל את האנשים שאחוריהם אל היכל ה' עושים צרכיהם ומבזים את הקב"ה, וצריך ביאור מה ראה הקב"ה להזכיר מעשה מטורף של כמה אנשים מטורפים.

אולם נראה לפי עניות דעתי לומר בדחילו ורחימו דברים אמיתיים, שבעצם מדובר כאן על כל אחד מישראל שנופל ח"ו ברשת היצר הרע למלאת תאוות

עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו, כי פעור נשמד אבל עון פעור, היינו זבחי מתים, פתם שמנם וינם בעוונותינו הרבים, ולהתערב עמהם זה לא הטהרנו ממנו, על כן כתיב ויצמדו לבעל פעור אז, ויאכלו מזבחי מתים לדורות, ה' ירחם עמו".

אולם כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, נראה לבאר בדחילו ורחימו מהות קליפת בעל פעור הנמשכת עד היום הזה, בהקדם לבאר ענין העבודה זרה של בעל פעור שעושים עליו את הצרכים, וכבר תמחו על כך המפרשים וינועו אמות הסיפים, איזה מין עבודה זרה זו להתפנות על מי שמאמינים בו כאלוה.

משה רבינו ענוה מצד הקדושה מבטל פעור ענוה מצד הקליפה

ונראה ללמוד הביאור על כך ממשנתו הטהורה של ה"צמח ה' לצבי" (פרשת וזאת הברכה), שמפרש הכתוב: "ויקבור אותו בגי מול בית פעור", ודרשו במדרש הנ"ל, שקבר הקב"ה את משה מול בית פעור, כדי להכניע את בעל פעור כשהוא מתעורר בכל שנה לקטרג על ישראל, בהקדם לבאר מהי העבודה זרה של פעור שעושים עליו את הצרכים.

ומבאר הענין בזה על פי מה שכתוב פרשת האזינו (דברים לב-טו): "וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית כשית ויטוש אלוק עשהו וינבל צור ישועתו". ופירש רש"י: "וינבל צור ישועתו, גינה וביזהו, כמו שנאמר (יחזקאל ח-טז) אחוריהם אל היכל ה' וגו', אין ניבול גדול מזה".

כוונת רש"י היא על מה שכתוב (שם): "ויבוא אתי אל חצר בית ה' הפנימית והנה פתח היכל ה' בין האולם ובין המזבח כעשרים וחמשה איש, אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה מְשִׁתְּחוּיָתָם [רש"י: "בשתי תיבות הוא משתמש, לשון השחיתה ולשון השתחויה"] קדמה לשמש".

בהשקפה ראשונה אינו מובן מה שהוכיח הכתוב שצריך לשמור מצוות ה': "ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים", ממנה שנענשו החוטאים בבעל פעור: "עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור, כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקיך מקרבך", שהרי צריך לקיים כל המצוות אפילו אותן שאינן חמורות כעבודה זרה. זאת ועוד, איך מתקשר מה שהזכיר הקב"ה שלא להוסיף ושלא לגרוע ממצוות ה', עם מה שהעניש הקב"ה את העובדים לבעל פעור.

אך לפי האמור הענין הוא נפלא, כי מאחר שהעבודה זרה של בעל פעור שעושים עליה את הצרכים, כדי להטעות בכך שאדם יכול לעשות ככל העולה על רוחו, כי שום מעשה מגונה אינו פוגם בכבודו של הקב"ה, ושום מעשה טוב אינו מוסיף להקב"ה, הרי עלול האדם לטעות שהוא יכול להוסיף או לגרוע ח"ו ממצוות ה' ככל העולה על רוחו, בבחינת: "אם חטאת מה תפעל בו, ורבו פשעיך מה תעשה לו. אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח".

לכן מזהיר הכתוב: "ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות", כי אף ששום חטא אינו פוגם בעצמותו יתברך ושום מצוה אינה מוסיפה לעצמותו כלום, עם כל זאת כך עלה ברצונו יתברך שיקיימו ישראל את המצוות לטובתם, "למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ אשר ה' אלקי אבותיכם נותן לכם".

וזהו שמוסיף הקב"ה להזהיר: "לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור את מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם". על ידי טענת שקרית של היצר הרע: "אם חטאת מה תפעל בו, ורבו פשעיך מה תעשה לו. אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח". והראיה שאסור להתפתות לטענה זו, "עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור, כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקיך מקרבך", כי ההולך בדרך זו עלול לעבור על כל עבירות שבתורה, "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום".

על פי האמור ירווח לנו להבין מה שהזכיר הקב"ה בעיקר את העבודה זרה של פעור, כי היא שורש כל העוונות בכל הדורות, כמו שכתוב: "המעט לנו את עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה". כי עבודה זרה זו בעוונותינו הרבים עדיין מרקדת בינינו, שהיצר הרע מתלבש בעבודה זרה של בעל פעור, להסית את האדם שהוא יכול לעשות ככל העולה על לבו, והוא מביא ראיה לדבריו על ידי שהוא מסלף את פירוש הכתוב: "אם חטאת מה תפעל בו, ורבו פשעיך מה תעשה לו. אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח".

הנה כי כמו שהקדים הקב"ה לדור המדבר רפואה למכה בירידת המן שהיה בזכות משה, כן הקדים הקב"ה לישראל בכל הדורות רפואה למכה, במה שקבר את משה רבינו מול בית פעור, כדי שיכניע בקדושתו את העבודה זרה של בעל פעור, כי בהיותו שליח מאת הקב"ה למסור לנו את התורה, שנצטוו בה ישראל להתקדש בקיום כל רמ"ח מצוות עשה, ובשמירה שלא לעבור על שס"ה לא תעשה, יש בכוחו להשפיע על ישראל בכל הדורות שלא יתפתו אחרי השקר של בעל פעור.

"עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור"

ועתה בא וראה כי על פי האמור יאירו עינינו וישמח לבנו להבין פירוש הפסוקים בפרשת ואתחנן, שמקשר הקב"ה את הצורך בקיום כל המצוות, עם מה שהשמיד כל איש שהלך אחרי בעל פעור (דברים ד-א):

"ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות, למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ אשר ה' אלקי אבותיכם נותן לכם. לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור את מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם. עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור, כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקיך מקרבך, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום".

אולם זו טעות גדולה כי הן אמת שאי אפשר לפגוע ח"ו במלך הכבוד עצמו, אולם מאחר שכך עלה ברצונו לטובתנו לקיים כל המצוות, לכן אם אין האדם מקיים רצונו זה פגם גדול בכבוד ה'. וזהו ששנינו במשנה (אבות פ"ו מ"ב): "כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר (ישעיה מג-ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו". ללמדנו כי הן אמת שאי אפשר לפגוע בהקב"ה עצמו, אבל אסור לפגוע בכבוד שמים לעשות כנגד מה שעלה ברצונו לטובת האדם.

מעתה יפתח לנו פתח להבין הקשר הנפלא בין מה שחטאו בעבודה זרה של בעל פעור למה שחטאו עם בנות מואב, כי העבודה זרה של בעל פעור שעושים בפניו את הצרכים, הוא כדי להטעות את האדם בטענה השקרית כי לאלוה אמיתי בהיותו עניו לא אכפת כלל אם האדם מתנהג כבהמה למלאות תאוות לבו שהן בבחינת קיא צואה, להפנות פניו מאת ה' ואחוריו אל היכל ה' לעשות עליו צרכיו, כי כל טינופת לא יטנפוהו רחמנא ליצלן.

לכן הקדים הקב"ה רפואה למכה, להוריד לישראל את המן לחם מן השמים שנבלע באיברים, כדי להראות בכך שרצונו יתברך בעבודתם של ישראל בטהרה ובקדושה בלי שום פסולת, שמטעם זה הזהיר הקב"ה את ישראל שאפילו באוכלם ממנה שקנו מתגרי הגוים יכסו את צאתם בעפר, ומפרש הטעם (דברים כג-טו): "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך".

וזהו פירוש הכתוב: "ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", שנבלע באיברים ואין בו שום פסולת, "ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו", כדי שיקדשו את גופם באכילת המן, ומפרש הכתוב התועלת באכילת המן, "למען אנסנו הילך בתורתך אם לא", האם ישכילו להבין תורת ה' שרצונו יתברך שנעבוד אותו בקדושה ובטהרה, ולא כטומאת בעל פעור המפתים את האדם בבחינת: "אם חטאת מה תפעל בו".

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה
של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי'

הרה"ח ר' יצחק פורסטר זב"ב הי"ו
לעילוי נשמת נכדם הילד יהודה (לייבי) ע"ה בן ר' נחמן ני"ו

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com